

Nh ng ng i M c đ i cho tôi c m giác mang n h .

Tác gi là m t nhà báo quen b t t i Dallas, t ng trong nhóm ch biên m t s tu n báo, t p chí. Ông t ng nh n gi i Danh d Vit V N c M và v n t p t c góp thêm nh u bài vit giá tr . Sau đây là bài m i.

C m i l n đ c ngu i M đ i x t t , tôi i th y bu n man mác trong lòng h n là vui không b k th ! B i t năm m i qua M , tôi nh t đ c t m i đ ng trong phòng v sinh nam, tính nín thnh b túi vì đi làm có 5 đ ng/ gi , nh t đ c 10 đ ng b ng hai ti ng làm bá th . Nh ng lòng t tr ng c áy náy, tôi đ a cho ông x p M c a mình và trình bày b ng h t v n ti ng Anh m i qua, ông y m i hi u đ c chuy n gì đã x y ra...

Đ n sáng th Hai đ u tu n, ông x p nói v i toàn th công nhân v tôi nh m t “ng i t t vit t t”, làm ho n l c a tôi cũng thên thang t đó, vì c ng i M và ng i Vit, bao gi ch có nh ng ng i li c háy làm mình khó ch u. Nh ng v i nh ng ng i b m t vit c vì mình thì i tr thành n i ám nh trong tôi, b i ông x p tuyên đ ng tôi xong thì đ i i vit c luôn ba ng i trong b n ng i nh n là t m i đ ng c a h . (Riêng tôi nh hoài cô M đen đã nh n là ti n c a cô ta, vì ông x p không nói tôi nh t đ c ở đâu!)

Bài h c M đ u tiên khá th m thía v lòng ng i n i x l . R i m i chuy n cũng qua theo th i gia, tuy tôi đ c ông x p u đ i h n t i m i năm sau, t i hôm chính ông nói v i tôi, “L ng c a b n đã đ ng la-phông h hng này! Có c h i thì nh y h hng khác đi ch đ ng mong lên l ng h hng này n a...”

M t câu chuy n nh khi nh i nh ng r t l n v i ng i m i qua vì t đó m ra nh ng hi u bi t v đ i s ng, xã h i và con ng i M . Chuy n ngoài h hng, đôi l n tôi b c nh sát ph t v đ c đ ng, c nghĩ là h k th mình nh ng khi bình tâm l i thì x u h vì đúng là mình ch y quá t c đ cho phép; ho c v t đèn đ , hay không đ ng h n tr c b ng “stop”... Nhi u khi tôi nghĩ mình không may đã s ng đ i ch đ mà ng i dân nghĩ t i c a quy n; công quy n ch tóm

gần trong câu “cơm p đêm là gì c cơm p ngày là quan”, rồi t r i thành m t thói quen là không th nghĩ t t đ c cho chính quy n hay công quy n nào khác; trong khi ng i M đ c sanh ra trong xã h i ít đ i kh , đ c chính quy n tôn tr ng h n, có n n giáo đ c căn b n h n nh ng n c ch m phát tri n... thì v n có ng i nói đ i và thi u thành th t; suy ra ng i t t thì b t lu n màu da, ch ng t c, chính th , qu c gia... nh ng dù sao thì ng i M cũng đ tin ng i khác h n ng i Vi t.

Song, tôi đi h c, i đ c cô giáo t t nh nàng tiên. H c Hai-T -Sáu thì Ba-Năm-B y, cô giáo g i t i nhà, h i làm homework ch a? Có c n cô giúp gì không?... Cô làm tôi c áy náy không tròn b n ph n h c trò vì tôi h c đ . Nh ng gì cô giúp tôi ch còn là món n ân tình v i ng i M vì h t khoá h c thì tôi cũng cam tâm... mù ch .

Ng i M th ba giúp tôi thay bánh xe đ c đ ng xa l . Ông ghé i - không đ thay cái bánh xe cho tôi mà ch tôi cách an toàn nh t trên xa l . “Dù xe b n đã x i h i cũng ph i ráng l t vô n i an toàn r i h n thay bánh xe. Vì xa l cao t c nên nguy hi m cho mình và c ng i đ ng ph i mình lúc đang thay bánh xe... H n n a, trong xe b n luôn ph i có nh ng đ ng c c n thi t, đ khi b t tr c ph i đ ng đ c đ ng thì mình đ t xa đ ng i đang lái xe bi t có chuy n khác th ng trên đ ng. Th nh t là h chú ý h n; th hai là kh năng ghé i giúp ng i b n n đ h n vì h đã gi m t c đ ...” Ông nói xong r i t ng cho tôi m t b g m b n cái hình tam giác b ng nh a, màu cam đ m; có dán băng keo ph n chi u ánh đèn khi ban đêm.

C nh th , hôm tôi lang thang vô Collin Creek Mall, g p đ c 3 cái nón k t c a Dallas Cowboy th t ng ý, giá i r không ng ! Ch còn 5 đ ng m t cái nón so v i giá nguyên th y c a nó là 21 đ ng. Tôi h i mua 4 cái vì có ba ng i b n làm chung; c b n chúng tôi cùng thích đ i Dallas Cowboy. Tôi mu n làm quà Noel cho b n bè trong hăng... Tôi đ i v i anh chàng bán hàng Dallas Cowboy Giftshop trong Collin Creek Mall m t lát. Anh ta đ ng nhiên là “fan” cu ng nhi t c a Cowboy, nên h a ch c v i tôi là “b n hãy mua nhanh 3 cái nón h giá này đi. R i ngày mai tr i đây, tôi s có cái th t - cho b n. Chúc Giáng sinh vui v !”

Tôi làm theo i anh ta, và ngày mai tr i. Anh ta b m b ng đ a cho tôi cái nón th t - là cái nón anh mua cho b s u t m nón Cowboy c a anh ta, nh ng đã trót h a mà tìm mua không ra cái th t cho tôi!

Th t là m t ng i t t hi m có; v i tôi còn thêm ý nghĩa khác v màu da đen nh m c a anh ta - không có gì đ ác c m là ng i không t t; không coi tr ng ch tín nh mình th ng nghĩ... và dĩ nhiên quân t Tàu là không ép ng i khác, nên tôi v i anh đ u vui v h n g p nhau đ p khác.

Những người Mỹ cũ đi lại cho tôi cảm giác mang nỗi sợ. Món nợ không rõ ràng bằng con số như nhà băng tín dụng nhà, tín dụng xe... là bao nhiêu? Cái nợ khi nào người ta phải làm việc chăm chỉ, siêng năng để trả thì có ngày hết nợ; những cái nợ không ai đòi lại khi nào người ta tự chết vì nợ mình - đã làm được gì để trả nợ chứ?

Sáng nay, hai mươi năm nhìn lại mình với thời gian khá dài đó, dường như tôi chợt thấy dường như có hai chiếc đô la đã đóng góp với những chiếc Mỹ sau hôm New York bị khủng bố. Hôm đó, ngoài cây xăng gần nhà, ông chủ cây xăng dọn bàn dài, để thức ăn sáng và những cốc uống. Họ như mời người ghé đi xăng đi uống hàng, lấy một phần ăn, một lon nước cho mình xong thì bỏ tiền vào thùng quyên góp của Hội Hồng Thập Tự để giúp đỡ những nhân khủng bố. Tôi nhìn những người Mỹ làm nghề cắt tóc - không chắc họ có Thẻ xanh chưa dường như nói gì về Passport của người có quốc tịch Mỹ như mình; những họ thuyết luận qua nét mặt chia chung với những chiếc Mỹ họ nhận năm, mười dường như tín dụng sáng của họ để bù lại vô thùng quyên góp; Đón những đứa bé được cha hay mẹ cho đi học, chúng trút hết túi bạc của chúng vào thùng Hội Hồng Thập Tự, rồi chỉ lấy một cây kẹo xít; có đứa cầm tay này thì tay kia làm để thánh giá của người cho những nhân nhân... những đứa bé gái lẫn trên gò má phúng phính làm ai cũng cảm động... Tôi cũng xếp hàng để lấy một cây kẹo - cầm lên xe những người Mỹ. Không ai biết đó là lần đầu tiên tôi chia chung họ nhận với những chiếc Mỹ, tôi trả nợ bằng tờ hai chiếc như nhồi những viên hạt lòng thành của một di dân.

Sáng nay bằng bạn thân thân như lại tôi thấy ngày đầu tiên đầu tiên này vì cái xe bị chết bình điện. Tôi tháo bình điện thì thấy có note ghi: "Please return to Wal-Mart". Tôi mượn xe của con, cho cái bình điện xe mình ra Wal-Mart. Nơi quầy thay vỏ xe, thay nhớt, thay bình điện... chứ có ai. Phải chờ hơn năm phút mới thấy bóng người mặc áo xanh Wal-Mart. Tôi nhớ anh ta gọi người, rồi lại chờ.

Cùng có ông Mỹ trả nợ to lớn gần hai triệu người bình thường, ông đến với một cô Mỹ, quát nạt cô ta trả nợ! Tôi nhìn sự việc ra xa như không nghe - đi xem với với một món hàng trên kệ cho cô ta bắt người - bị xếp chỗ nháo nhác trước khách hàng...

Khi ông xếp đã đi, tôi nói cô ta: "Thật là giúp tôi cái bình điện này. Nếu nó đã chết thì tôi mua bình mới."

Rõ ràng là cô ta không biết tài cái máy bình, vì cô bám lo lắng cào cào, rồi vùng vằng cái máy

khùng điên... Tôi thì chỉ như cái bình điên này thay đã lâu, không còn hoá điên, chỉ ng t gì n a; ph n nó cũng không bao nhiêu t n thì thôi thay cái m i cho ch c ăn!

V y là t n h t g n trăm đ ng, nh ng trong cái xui có cái hên! Ch bi t sao cái th nh a v n xài l i không qu c! Đành xin l i, đ t tôi qua nhà băng bên kia đ ng, l y t n m t r i tr l i thanh toán. Cô M ném vào m t tôi m t cái nhìn khinh b - không che đ u. Nh ng làm gì đ c ng i ta khi mình cà th Master card mà không qu c thì b khi đ là còn nh ! Ch a b ch p t i cà th l i đã là t t .

May sao có bà M tr ng đi ngang, bà h i cô M có gì sai? H trao đ i v i nhau xong. Bà M tr ng nh y vô th ch cô M . Bà xài cái máy th bình th t nhu n nhuy n. Sau đó cho tôi bi t, “Cái bình điên này đã ch t; Và trên system cho bi t, ông mua cái bình điên này năm 2006, ông có mua b o hi m cho cái bình điên này 7 năm. Nên bây gi ông không ph i tr t n bình m i, ch ph i tr \$5,45 t n... gì đó! N u ông có t n m t thì có th l y bình điên li n bây gi , b ng không, ông hãy đi nhà băng...”

Dĩ nhiên là tôi có m ng vì đang ph i tr g n trăm đ ng; b ng ch còn ph i tr h n năm đ ng thì khác nào ng i ta cho không mình cái bình điên m i. Còn chuy n mua b o hi m cho cái nhà, cái xe... là b t bu c còn không nh đ tr , nói gì t i b o hi m c a cái bình điên! Nh ng h n h t là s thi u tinh th n trách nhi m trong vi c làm c a cô M hay b i h n ch ki n th c chuyên môn mà cô không bi t gì h t? M t ng i không bi t xài cái máy th bình điên thì không th nào đ c làm vi c n i chuyên ph c v v bình điên; th hai, m t ng i không rành v cách tính t n cho khách hàng có mua b o hi m cho bình điên hay không; mua bao nhiêu và mua bao lâu... Nói chung là không bi t thì không đ c nh n vô làm vi c n i đây. Suy ra cô ta ph i bi t, nh ng m c xác khách hàng - dù t n khách tr oan cũng vô túi Wal-Mart ch cô ta cũng ch ăn l ng đ n thu n thôi.

Nhìn l i cô M th y th ng h n gi n, vì làm vi c nh th nên ít có ng i M làm đ c ch c v cao trong m i ngành ngh . Nh ng c ngh đ n ng i M , n c M , bi t đ n bao gi ng i Vi t, n c Vi t có phong cách làm vi c th c s là “vui lòng khách đ n, v a lòng khách đi” nh kh u hi u th ng m i c a ng i Vi t đ đâu cũng th ! Nh ng đ đâu cũng... nói v y mà không ph i v y!